

Emiel Jansen

WIJ

van Jaargang

1975

kindertijd en jeugd

Wartberg Uitgeverij

1975- 1977

Daar zijn
we dan!

Welkom broertje!

Herinneringen of foto's uit een album?

Onze ouders waren al drukdoende om onze geboorte en eerste jaren met hun Kodak- of Polaroidcamera vast te leggen. Terwijl onze broers, zussen, neefjes en nichtjes staand op hun tenen een kijkje in onze wieg namen, lagen wij

In het nieuws

3 maart 1975

Een poging van Zuid-Molukkers om Koningin Juliana te gijzelen, wordt verijdeld.

4 april 1975

Bill Gates en Paul Allen richten het Amerikaanse softwarebedrijf Microsoft op.

25 april 1975

De allerlaatste aflevering van de populaire televisieserie *Swiebertje* wordt uitgezonden.

30 april 1975

Saigon wordt ingenomen door Noord-Vietnam. De Verenigde Staten evacueren de laatste burgers. Daarmee komt er een officieel einde aan de Vietnamoorlog.

1 juni 1975

Autogordels voorin de auto worden verplicht. Maar ze hoeven nog niet gedragen te worden.

2 december 1975

Een groep Zuid-Molukse jongeren kaapt een trein bij het Drenthse Wijster. De kaping heeft de dood van de machinist en een tweetal passagiers tot gevolg.

1 april 1976

Apple Computer Company wordt opgericht door Steve Jobs, Steve Wozniak en Ronald Wayne.

4 augustus 1976

Bert en Ernie maken hun debuut op de Nederlandse televisie, in het kinderprogramma *Sesamstraat*.

2 november 1976

De democraat Jimmy Carter wordt gekozen tot 39e president van de Verenigde Staten.

27 maart 1977

Een Boeing 747 van de KLM botst in dichte mist op Tenerife op een Jumbojet van PanAm. Honderden mensen komen om het leven in de grootste vliegtuigramp ooit.

3 april 1977

Nederland, België, Luxemburg en Frankrijk gaan voor het eerst over op de Zomertijd.

16 augustus 1977

Elvis Presley wordt in de badkamer van zijn huis in Memphis/Tennessee dood gevonden. Hij is gestorven aan een hartaanval.

14 december 1977

Première van de film *Saturday Night Fever*, met John Travolta in de hoofdrol.

Een kijkje in de wieg.

ingebakerd bij te komen. Wij maakten ons klaar voor de eerste kennismaking met de buitenwereld. We werden thuis geboren of in het plaatselijke ziekenhuis; het aantal thuisbevallingen nam rond ons geboortjaar drastisch af. Onze moeders kozen steeds meer voor zichzelf en namen het zekere voor het onzekere, of wilden graag gebruikmaken van de laatste pijnbestrijdingsmethoden.

De buitenwereld was in 1975 erg onrustig. De hoop uit de Love & Peace-beweging van de jaren 60 en de beginjaren 70, sloeg rond midden jaren 70 om in verwarring over een steeds harder wordende wereld. Ons geboortjaar was het jaar van een economische crisis, een stijgende werkloosheid

en steeds radicaler wordende groeperingen. Wij kregen daar gelukkig nog niets van mee. Wie groeiden meestal op in kleine gezinnen: vader, moeder en één of twee kinderen. Het feminisme was in opkomst onder Nederlandse moeders. Scheiden was "in de mode" en steeds meer kinderen groeiden op in eenoudergezinnen.

Klein is fijn

Ons leventje was in de eerste twee jaren nog lekker overzichtelijk. Slapen, drinken, even spelen op het kleurrijke speelkleed of in de wipstoel en weer van voren af aan beginnen. Voor ons waren de eerste geluiden, geuren, kleuren en gezichten nog belangrijker dan wat er buiten gebeurde. Wij lieten ons tevreden rondrijden in onze goed geveerde kinderwagens. Dik ingepakt tijdens de koude winters keken we vanonder de grote kap

de wijde wereld in. Bij warm weer lagen we te pruttelen in de bak met de kap naar beneden, en keken we tevreden naar de blauwe hemel. Binnen lieten we de wereld op ons inwerken vanuit onze veilige box. Zo kwamen we steeds meer over onze omgeving te weten. We lieten onze ogen langs de bakstenen muren glijden, zagen wagenwielen in de muur als raam, de kleden op de grond, behang met grote bloempatronen in bruin, groen en oranje

*Bekijk die wondere wereld
maar eens goed.*

We rijden geveerd en ingepakt rond.

en soms keken we vanuit de wipstoel op de bar de woonkamer in. We speelden op ons speelkleed in de zitkuil en tegen het plafond zagen we de bruine schrootjes. Truttig? Enorm hip!

Er waren nog geen woonprogramma's op tv, maar er was wel een duidelijke trend te volgen. Het tijdschrift vtwonon was voor veel mensen een inspiratiebron. Onze vaders stroopten de mouwen op en gingen zelf aan de slag met zaag en boor. En waar het kon, daar werden schrootjes tegenaan geschroefd. De woontoppers: een open haard met plateau, de flessen wijn en het hout eronder, een eetbar tussen keuken en woonkamer, een verlaagd plafond met drie spotjes erin.

Gezellig samen spelen op een kleurrijk kleed.

Flesvoeding in de mode

In ons geboortjaar raakte borstvoeding uit de mode. Verloskundigen en kraamhulpverleners gaven het advies om 'lekker de fles te geven'. Ook dokters waren er steeds meer van overtuigd dat de poeder uit de fabriek best de natuurlijke voeding kon vervangen. Onze moeders waren het daarmee eens. Het geven van flesvoeding werd ook nog eens gestimuleerd, omdat de regelgeving aangaf dat vrouwen tijdens het geven van borstvoeding bepaalde voedingsmiddelen moesten laten staan.

Papa springt ook bij.

De strakke tijdsschema's maakten het er ook niet makkelijker op. De afnemende populariteit van borstvoeding had nog een praktische reden: door eerder met de borstvoeding te stoppen, konden de vrouwen eerder terugkeren in het arbeidsproces. Steeds meer vrouwen werkten ook buitenshuis.

Het feminisme, dat óók in Nederland voet aan de grond kreeg, liet hen beseffen dat vrouwen weer baas over eigen lijf wilden zijn. Opvoeden was iets van vrouw en man samen, was hun leus, dus ook vaders moesten aan de bak met de flesvoeding en luiers.

Het aantal feministische groeperingen nam toe, de acties van de Dolle minabeweging wierpen hun vruchten af, en deze beweging werd steeds groter. Vrouwen maakten zich sterk voor gelijke beloning, stemrecht, een gelijke behandeling in het gezin en in de rechtspraak. Zelfs een herziene uitgave van het wereldberoemde opvoedingsboek van Dr. Spock gaf het aan: het werd als plicht gezien dat vaders bijsprongen in de opvoeding. Toch zou het nog even duren voordat zij ook overdag onderdeel uitmaakten van het gezin. In veel gezinnen bleef de verdeling van taken nog traditioneel. Velen van ons zullen doordeweeks hun vader pas bij het avondeten weer hebben ontmoet. De leus 'wie is die man die op zondag het vlees snijdt?' paste wel in de gezinssituatie van midden jaren 70. Alhoewel er al wel een voorzichtige verandering in rolpatronen te ontdekken was.

Onze eerste verjaardag: omringd door cadeaus!

Treinkaping dag 3: twee kapers zijn even buiten de trein.

De Molukse treinkaping

Begin 1975 werd een poging van Molukkers om Koningin Juliana te gijzelen vrijdeld. Een voorbode voor de gebeurtenissen die eind 1975 plaatsvonden. Toen beheerste de eerste treinkaping in Nederland het nieuws. Zeven Zuid-Molukse jongeren uit Bovensmilde brachten bij het Drentse dorp Wijster een trein tot stilstand. Zij wilden erkenning voor hun politieke idealen en een eigen Zuid-Molukse staat. Bij aanvang van de kaping werd de machinist, Hans Braam, doodgeschoten. Na het niet direct inwilligen van de eisen door de Nederlandse regering, wilden de kapers passagier Rob de Groot executeren. Hij wist echter te ontsnappen. In 1951 waren Zuid-Molukse beroepsmilitairen

naar Nederland gekomen voor een in eerste instantie tijdelijk verblijf, zo was het tenminste bedoeld. De Nederlandse regering beloofde hen een terugkeer naar een eigen vrije staat. Nadat de Nederlandse regering deze belofte na 25 jaar echter nog niet was nagekomen, radicaliseerde een groep Molukse jongeren. Zij vatten het plan op voor de treinkaping, om hun eisen – een onafhankelijke republiek der Zuid-Molukken en de vrijlating van 21 Molukkers kracht bij te zetten. Na berichten over represailles op de Molukken en door het koude weer, gaven de kapers zich op 14 december 1975 over. De kaping duurde in totaal twaalf dagen en resulteerde in de dood van drie mensen.

Om ons heen kijken

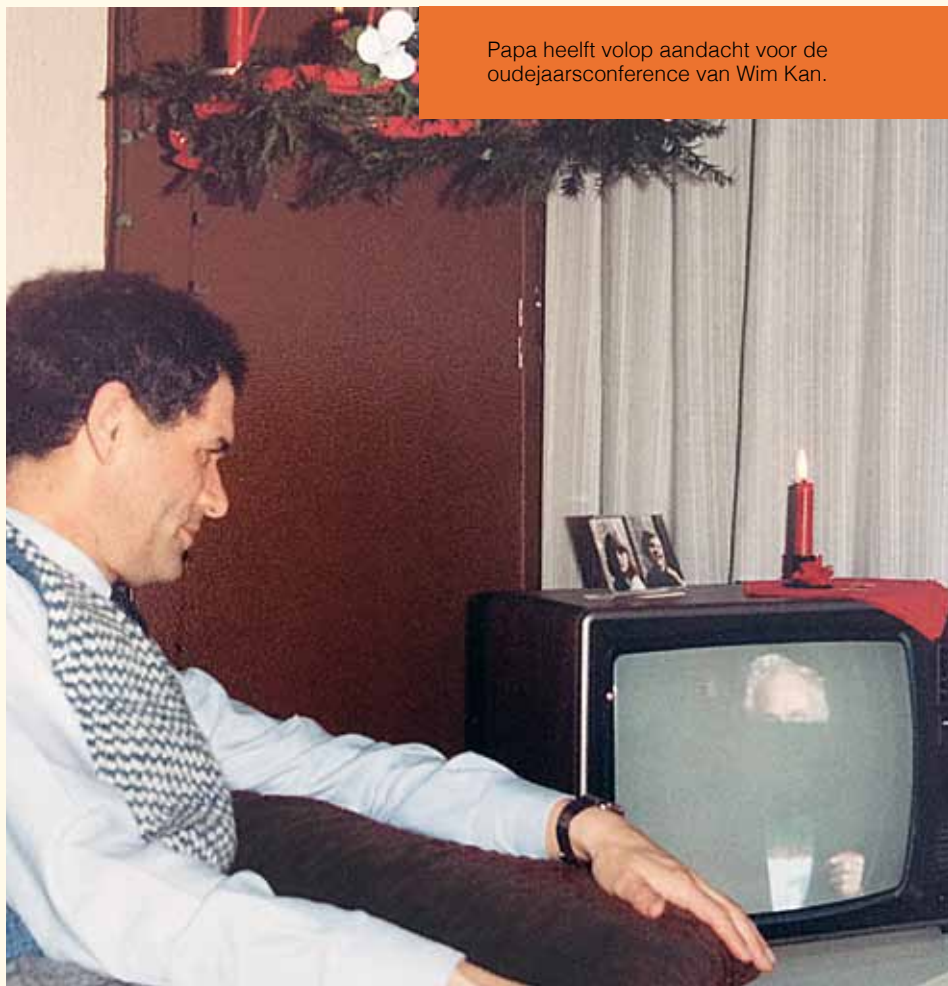
Als peuter hadden we alle tijd om de wereld eens goed in ons op te nemen. De dagen voelden loom aan en hadden een duidelijk ritme. Onderbrekingen in het dagritme die bleven hangen waren de uitstapjes naar de stad of het dorp en de feestdagen en vakanties. Die feestdagen werden vaak binnenshuis gevierd met opa's, oma's, ooms, tantes en andere familieleden. Sinterklaas, kerst, oud en nieuw, de zomervakantie; het leken de pijlers van die eerste levensjaren.

De gezichten die we eerst nog niet goed konden onderscheiden werden duidelijker en we leerden ze steeds beter kennen, totdat we echt doorkregen wie er bij ons hoorde.

Sinterklaas was een man met gezag, waar we al dan niet huilend in de supermarkt bij op schoot zaten. We vroegen ons hooguit af waarom de Sint dezelfde schoenen droeg als de buurman of oom Jan, of waarom Sint hij de bril van papa had geleend. Pakjes bestonden vaak uit zelfgemaakte gebruiksvoorwerpen, zoals een te grote muts of een te lange sjaal. Breien en haken waren in de mode, dus daar vermaakten onze moeders zich vaak mee. Soms nam Sint zelfs een mooie nieuwe breikoker mee. In hun drukke leventje lukte het alleen soms niet genoeg

Nog wat onwennig bij sint op schoot.

Papa heelt volop aandacht voor de oudejaarsconference van Wim Kan.

tijd voor dat handwerken vrij te maken zodat, als de trui eenmaal klaar was, ons hoofd er niet meer doorheen paste. Ook snorde de naaimachine regelmatig en waren wij onder de tafel te vinden, om te spelen met het voetpedaal.

Met kerst lagen we op kussens onder de boom te staren naar de dikke kerstlampjes. Bomen met echte kaarsjes vonden we alleen nog bij onze opa's en oma's. Gelukkig met een emmer en spons in de buurt. We konden uren naar het vogeltje in de boom, het huisje met het besneeuwde dak of die ene doorzichtige kerstbal kijken. We gingen mee naar de nachtmis of de kerstnachtdienst. En in onze herinnering waren alle kerstdagen altijd wit van een dik pak sneeuw.

Naast de feestdagen bleven misschien ook wel de eerste “traumatische” momenten uit ons vroege leventje in onze herinnering hangen. Die eerste, vredige, jaren werden soms verstoord door het Rijksvaccinatieprogramma, waar de meeste ouders gehoor aan gaven. We werden een aantal keren ingeënt tegen infectieziekten. Hiervoor moesten onze ouders zich met ons melden bij het plaatselijke Groene-Kruisgebouw. In een lange rij sloten we aan, om vervolgens met een venijnige prik even wakker geschud te worden. De functie van het Groene-Kruisgebouw werd later overgenomen door het consultatiebureau. De kruisgebouwen verdwenen uit beeld.

Mama in mini-mode in de nieuwe keuken.

Ook best lekker: een toetje uit een pakje.

Lekker snel klaar!

De emancipatie in de jaren 70 had ook steeds meer invloed op de Nederlandse keuken en de algemene eetgewoonten. De vrouwenbladen moedigden het snelle, kant-en-klare eten aan. Uitgebreid in de keuken staan was er niet meer bij. Wat was er handiger dan het eten zo uit een blik te toveren? Of uit een pakje? Ook voor ons als peuter betekende deze ontwikkeling dat we in aanraking kwamen met speciaal voor ons ontwikkelde voedingsproducten. Het invriezen van brood, vlees en groenten werd ook mateloos populair. Toch beschikte lang niet elk gezin over een eigen diepvries. De oplossing was simpel: menig huisvrouw had het diepvrieseten bij een buurvrouw of een goede vriendin in de vriezer liggen.

Voorzichtig keken onze moeders ook over de grens, naar de buitenlandse keuken. Franse uiensoep met stokbrood kwam op het menu. De eerst nog onbekende vruchten zoals de paprika of courgette, kwamen bij de groenteman steeds vaker in de schappen te liggen. De typisch Nederlandse gezelligheid kwam tot een climax, met de ontdekking van de fondue. Bij wie stond niet regelmatig het oranje pannetje met de prikvorkjes op tafel? En zeer praktisch: we wisten precies welk vorkje van wie was, dankzij de gekleurde bolletjes bovenaan elke prikker. En begin jaren 70 kon men in Zaandam aanschuiven bij de eerste Nederlandse en Europese McDonalds. In ons geboortjaar waren er inmiddels al meerdere vestigingen geopend.

0 tot en met 2 jaar

Op onderzoek uit

Thuis hadden we tijd genoeg om de boel eens goed te gaan verkennen. Bepaalde kamers straalden een ongelofelijke aantrekkingskracht uit, vooral die van onze ouder(s). Op de momenten dat moeder druk was met de huishouding, was de ouderslaapkamer de plek om eens even goed in rond te dwalen. De kaptafel werd goed onderzocht, knipoorbellen, kettingen en armbanden aan- en omgedaan, de lippenstift werd opengedraaid en misschien zelfs op de mond uitgetprobeerd.

Wat wilden we soms graag groot zijn! We openen kastdeuren en

'Wie wil er een kopje thee?'

soms sloten we onszelf op in de donkere kasten. Dat was toch wel spannend, dus ook hup, snel er weer uit. Speelden de eerste jaren zich vooral binnenshuis af, op een gegeven moment waren we toe aan de volgende stap: de speelzaal. Het aantal kinderspeelzalen, laten peuterspeelzaal genoemd, nam snel toe.

Was er nog geen opvangmogelijkheid in de buurt, dan namen onze ouders zelf het initiatief om een speelzaal op te richten. Steeds meer moeders zochten een baan buiten de deur en er was dus meer behoefte aan opvang voor de kinderen. Combineren was nog makkelijker: leidster worden van een speelzaal en intussen het eigen kroost op bezoek. Het was voor ons wel even wennen natuurlijk.

Al die tijd waren we in de buurt van onze moeder geweest en was ons inmiddels vertrouwde huis onze veilige haven. Maar uiteindelijk vermaakten wie ons op de speelzaal prima. We leerden wat 'samen spelen, samen delen' inhield. We gingen creatief aan de slag met papier, potlood, stiften en lijm en werden zo al een beetje voorbereid op de kleuterschool, waar we binnenkort mee zouden kennismaken.

Prominenten geboren in 1975

19-02 Katja Schuurman

NED – actrice en presentatrice

13-03 Claudia de Breij

NED – cabaretière

08-04 Anouk

NED – zangeres

10-04 Floris van Oranje-Nassau

NED – lid van het koninklijk huis

02-05 David Beckham

ENG – voetballer

08-05 Ruben Nicolai

*NED – cabaretier, zanger
en televisiepresentator*

27-05 Jamie Oliver

ENG – tv-kok

04-06 Angelina Jolie

VS – actrice

09-09 Michael Bublé

CAN – zanger

05-10 Kate Winslet

ENG – actrice

30-12 Tiger Woods

VS – golfer

WIJ van Jaargang 1975

Vol spanning en verwachting, zo blikten we destijds in de toekomst! Kijk samen met ons terug op die eerste 18 levensjaren – je kindertijd en jeugd!

Jaargang 1975 – We werden in onze jeugd niet beperkt door allerlei veiligheidsmaatregelen en verplichtingen, die ons het kind zijn onmogelijk maakten. We speelden buiten tot de straatverlichting aanging, vielen en stonden weer op, hadden vrienden bij het leven en de tijd leek soms stil te staan. We waren onderdeel van een kleurrijke tijd, waarin we als mens werden gevormd. Beleef de jaren 70 en 80 opnieuw, met deze reis terug in de tijd!

Emiel Jansen, zelf jaargang 1975, neemt je mee op een reis naar je kindertijd en jeugd. Ingebed in de politieke en maatschappelijke gebeurtenissen van die periode, kijkt hij met je terug op die verwachtingsvolle en opwindende tijd!

ISBN: 978-3-8313-2975-5

9

783831 329755

€ 13,95 (NL)

